

Dyslexie- en dyscalculiebeleid

beleid voor leerlingen met een (extra) leervraag

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Visie op leervragen
Hoofdstuk 2	Het constateren van een leervraag
Hoofdstuk 3	Faciliteiten binnen de school
Hoofdstuk 4	Overige informatie
Bijlage 1	Leervragen vanuit de vrije school pedagogiek
Bijlage 2	Stappenplan voorlees app in de klas
Bijlage 3	Stappenplan voor taalcompensatie en aangepast huiswerkprogramma
Bijlage 4	Stappenplan computergebruik

Inleiding

Wij besteden veel aandacht aan het begeleiden van leerlingen met een extra leervraag. In dit beleidsplan gaan we in op de visie ten aanzien van deze leervragen op het gebied van zowel dyslexie als dyscalculie. Als school zijn wij bevoegd om te begeleiden. Wij zijn geen behandelaar. Daarom schrijven wij over de leervraag van een leerling. In dit beleidsplan beschrijven we hoe de leerlingen hierin begeleid worden, wie het aanspreekpunt is ten aanzien van bepaalde taken en welke faciliteiten we bieden aan de leerlingen met een leervraag.

Onze speerpunten zijn:

- Meer eenheid in beoordeling van de faciliteit aangepaste spelling.
- Het gebruik van het leerlingvolgsysteem van Muiswerk als basis voor groepsworkshops.

Dit waarborgen we door onder andere de implementatie van een eenduidige handleiding voor docenten op het gebied van beide speerpunten.

Hoofdstuk 1: Visie op leervragen

De visie op leervragen staat uitgewerkt in ons taal- en rekenbeleid. De antroposofische grondslag staat in bijlage 1 beschreven. Wij hebben oog voor de gehele ontwikkeling van een leerling en vinden het belangrijk dat de leerling mede-eigenaar is van de leervraag. Tijdens jaarlijkse coachgesprekken ondersteunen we de leerling hierin.

Hoofdstuk 2: Het constateren van een leervraag

Als een leerling op onze school begint, is nog niet altijd helder dat er sprake is van een leervraag. In dit hoofdstuk gaan we in op het constateren van een leervraag en de werkwijze die wij in onze school hanteren.

Er zijn verschillende mogelijkheden waardoor we een leervraag opmerken:

1. De leerling heeft een dyslexie- en of dyscalculieverklaring, opgesteld door een GZ psycholoog. De hierin geformuleerde adviezen zullen wij zoveel mogelijk uitvoeren. Hierin nemen we de exameneisen en fysieke mogelijkheden van de school mee.
2. Er is een vermoeden van een leervraag. Uit gegevens van signaleringstoetsen, aangevuld met ervaringen van docenten en ouders, kan een diagnostisch onderzoek (screening) binnen school aangevraagd worden. Als hieruit blijkt dat vervolgonderzoek noodzakelijk is, dan communiceren we dit altijd met ouders.

Leerlingen met een leervraag, krijgen met verschillende mensen op school te maken. Hieronder beschrijven we wie dit zijn en wat ze doen:

De mentor is het eerste aanspreekpunt voor leerling en ouders. De docenten, de leerling of ouders kunnen vermoedens van dyslexie of dyscalculie uitspreken bij de mentor. De mentor legt dit voor bij de ondersteuningscoördinator. De ondersteuningscoördinator geeft, na toestemming van de ouders, aan de remedial teacher opdracht om de leerling verder te onderzoeken. De remedial teacher voert het onderzoek uit door de voorgeschiedenis van de leerling in kaart te brengen, het leerlingvolgsysteem te raadplegen en een dyslexie- of dyscalculie screening uit te voeren. Het verslag van de bevindingen uit de screening versturen we het aan ouders en plaatsen het in Magister.

Preventie

Vaker hebben leerlingen nodig bij reken- en taalvaardigheden extra ondersteuning nodig, zonder dat er sprake is van een gediagnosticeerde leervraag. In klas 7 nemen wij in de tweede schoolweek een diagnostische toets af voor rekenen en Nederlands met als doel om eventuele achterstanden in kaart te brengen. Zo kunnen we snel en effectief extra hulp inzetten. Deze extra hulp bieden we in workshopvorm aan kleine groepjes, waar we in drie of vier lessen een deelgebied van rekenen en/of taal doornemen. Deze workshops vinden plaats tijdens hoofdonderwijs, praktische vakken of het zevende lesuur. Aan ouders vragen we vooraf altijd toestemming. Dit is de eerste vorm van hulp we aanbieden en tellen mee in de maanden voorafgaand een eventueel verder onderzoek.

De remedial teacher brengt de mentor en vakleerkracht op de hoogte van deelname aan deze workshops. De leerling dient wekelijks aanwezig te zijn, ook als er door roosterwijziging voor klasgenoten geen les is. De leerling krijgt in enkele gevallen huiswerk mee voor deze workshop. Omdat het maken hiervan een belangrijk leerproces is, gelden hiervoor dezelfde regels als die in het huiswerkprotocol beschreven staan. Wij proberen zoveel mogelijk bij de lesstof van betreffende periode aan te sluiten.

Dyslexie- en/of dyscalculieonderzoek

Als blijkt dat verder onderzoek nodig is om een dyscalculie- of dyslexieverklaring te verkrijgen, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Om voor een onderzoek in aanmerking te komen, moet er minimaal 6 maanden (wekelijks) remedial teaching aangeboden zijn. Mogelijk is dit op de basisschool of in de thuissituatie al aangeboden en staat dit in het onderwijskundig rapport vermeld. Wanneer dit niet het geval is, kan er zes weken remedial teaching binnen school plaatsvinden om de leervraag nauwkeuriger te kunnen formuleren. Het is aan de ouders om verdere begeleiding richting een onderzoek voort te zetten.

Wanneer een verklaring is afgegeven, verzorgt onze IntoWords coördinator de ICT aanpassingen die zijn vastgelegd in de dyslexie- en/of dyscalculieverklaring en is tevens aanspreekpunt voor de faciliteitenstickers.

Hoofdstuk 3: Faciliteiten binnen de school

We maken een onderscheid tussen vier vormen van ondersteuning:

- Stimulerende maatregelen
- Remediërende maatregelen
- Compenserende maatregelen
- Dispenserende maatregelen

Stimulerende maatregelen

Stimulerende maatregelen zijn voornamelijk gericht op het verder ontwikkelen van reken- en taalvaardigheden in kleine groepen. Dit bieden we als workshops aan in de brugklassen, zoals beschreven staat in hoofdstuk 2, preventie.

Remediërende maatregelen

Wij bieden in beperkte mate extra ondersteuning in de vorm van remedial teaching. Ter beoordeling van de remedial teacher kan dit zowel individueel als in klein groepsverband zijn. In de middenbouw werken we vooral groepsgewijs, zodat zo veel mogelijk leerlingen gebruik kunnen maken van deze voorziening.

Compenserende maatregelen

Wij vinden het belangrijk dat een leerling zich in eigen tempo kan ontwikkelen. Daarom maken we een scheiding tussen de middenbouw en de bovenbouw.

In de middenbouw (klas 7 en 8) ligt de nadruk op het verwerven en verwerken van basisinformatie. In deze fase moet de leerling wennen aan de gebruiken van een middelbare school. Daarom kiezen we ervoor voorzichtig te zijn met het invoeren van nieuwe faciliteiten. Eventueel bestaande faciliteiten zetten we, indien nodig, zoveel mogelijk voort.

In de bovenbouw (klas 9 en hoger) bereidt de leerling zich voor op de examens. Steeds meer toetsen tellen mee als PTA, dat als onderdeel van het examen binnen de exameneisen valt. Deze exameneisen zijn aan veranderingen onderhevig.

Op dit moment gelden onderstaande afspraken voor leerlingen met een dyslexieverklaring:

- 20% extra tijd bij toetsen, met een maximum van 30 minuten. Indien dit organisatorisch onhaalbaar is, kan de docent ervoor kiezen een verkorte toets aan te bieden.
- Ondersteuning van de computer, wij werken met IntoWords. Ook behoort Daisyformaat tot de mogelijkheden. Vanwege organisatorische redenen kunnen alleen tijdens de kennisweken toetsen in IntoWords gemaakt worden. In uitzonderlijke gevallen bieden we een middenbouwleerling zes toetsen in IntoWords aan, mits ze in de deskundigenverklaring benoemd staan.
- Geen onverwachte leesbeurten.
- Aangepaste beoordeling spellingmatige toetsen.

- Gebruik van een regelkaart.
- Overschrijftteksten m.b.v. kopie aanreiken. Dit is het meest van toepassing bij het hoofdonderwijs.
- Vermindering van het aantal opdrachten, altijd in overleg met de betreffende docent.
- Gebruik van een tafelkaart bij rekenen m.b.t. automatiseringsproblemen.
- Voor leerlingen met ernstige dyslexie is het mogelijk om gesproken leerboeken in de klas te gebruiken middels een app op de smartphone of I Pad. Het stappenplan dat we hiervoor hanteren, is te lezen in bijlage 2.

In incidentele gevallen kan de leerling gebruikmaken van de PC als schrijfmateriaal. We vinden het schrijven erg belangrijk, omdat deze fijne motoriek bijdraagt aan de verdere ontwikkeling van de hersenen. Daarom kiezen we in eerste instantie niet voor deze faciliteit. In uitzonderlijke gevallen wordt hiervoor een stappenplan ingezet. Dit wordt aangevraagd door de betreffende ondersteuningscoördinator. Aan het computergebruik zijn regels verbonden, deze staan beschreven in bijlage 4.

Op dit moment gelden onderstaande afspraken voor leerlingen met een dyscalculieverklaring:

- 20% extra tijd bij reken en wiskundetoetsen
- Gebruik van rekenmachine is in overleg met de docent toegestaan.
- Gebruik officiële tafelkaart is toegestaan, verkrijgbaar bij de rekencoördinator.
- Gebruik officiële formulekaart is toegestaan, bij de toets vooraf aan de docent voor te leggen.

Het uitgangspunt van het aanbieden van de extra maatregelen is dat de leerling zo optimaal mogelijk tijdens de lessen kan leren. Leerlingen met dyslexie en dyscalculie hebben langer de tijd nodig om de stof eigen te maken. Daarom kunnen een aantal faciliteiten in de middenbouw toegestaan worden, die hierna worden afgebouwd. Voor rekenen in de middenbouw kunnen de leerlingen, in overleg met de docent, regelkaarten van de basisschool gebruiken. Ook hier staat het eigen maken van de leerstof voorop, zodat de leerling vertrouwen opbouwt.

Dispenserende maatregelen

Deze maatregelen ontlasten de leerling met een leervraag in de lessen waar hun leervraag geldt. Voor leerlingen met dyslexie betekent dit dat er binnen het taalonderwijs mogelijkheden zijn om minder te worden belast. Voor elke leerweg geldt dat Nederlands en Engels verplicht zijn en de gehele schoolloopbaan gevolgd dienen te worden. In onderstaand schema staat welke verplichtingen de overheid stelt.

klas	vmbo-t	havo	vwo
7	Frans of Duits is verplicht. * Onze school kiest ervoor om beide talen te verplichten.	Frans en Duits verplicht. Geen ontheffing. **	Frans en Duits verplicht. Geen ontheffing. **
8	Zie klas 7	Zie klas 7	Zie klas 7
9	Duits of Frans	Zie klas 7	Zie klas 7
10	Bij geen enkel profiel is een extra moderne taal verplicht.	Volgens de lessentabel is alleen bij het profiel Cultuur en Maatschappij een extra moderne taal verplicht.	Extra moderne taal is verplicht. In heel uitzonderlijke gevallen kan dispensatie aangevraagd worden bij de profielen E&M, NG en NT.
11	NVT	Zie klas 10	NVT
12	NVT	NVT	NVT

*In overleg met de docent, mentor, teamleider en ondersteuningscoördinator geven wij in uitzonderlijke gevallen een taaldispensatie voor Duit of Frans. Dit gebeurt via een vast stappenplan, waarbij de leerling en ouders zich moeten realiseren dat dit invloed kan hebben op het vakkenpakket binnen de pakketkeuze en het vervolg van de schoolcarrière. Hierover leest u meer in bijlage 3.

** In heel uitzonderlijke gevallen kunnen leerlingen met ernstige dyslexie enigszins ontlast worden door een aangepast huiswerkprogramma te volgen. Hierover leest u meer in bijlage 3.

Bovenstaande dispenserende maatregelen zijn landelijk vastgelegd en terug te zoeken in:

www.examenblad.nl

www.steunpuntdyslexie.nl

www.masterplandyslexie.nl

www.masterplandyscalculie.nl

Hoofdstuk 4: Overige informatie

In dit hoofdstuk een overzicht van de werkzaamheden van de medewerkers die betrokken zijn bij de leerlingen met een leervraag. In een jaarschema staan de activiteiten die plaatsvinden. Tot slot vindt u tips om uw zoon/dochter te ondersteunen bij het huiswerk

Werkzaamheden van de betrokkenen

Mentor

Vaak signaleert de docent een leervraag bij de leerling en communiceert deze naar de mentor.

- Heeft contact met leerling, ouders, docent(en) en ondersteuningscoördinator om tot een juiste hulpvraag te komen.
- Blijft op de hoogte van het proces.

Ondersteuningscoördinator

- Vraagt remedial teaching aan, waarbij de hulpvraag duidelijk is geformuleerd
- Informeert naar eventuele sociaal-emotionele problematiek van de leerling
- Houdt het gehele zorgproces in de gaten

IntoWords coördinator

- Draagt zorg voor de faciliteitenpas en past deze aan indien dit uit coachgesprekken nodig blijkt.
- Draagt zorg voor de faciliteitenstickers.
- Coördineert de aanpassingen van toetsen tijdens de kennisweken (vanaf klas 9) en examens.
- Verzorgt op verzoek van remedial teacher of leerling de kennismaking met IntoWords. De leerling kan onder haar begeleiding in de mediatheek oefenen.

Remedial teacher:

- Verzorgt in de brugklas introductielessen t.a.v. dyslexie en dyscalculie.
- Verzorgt workshops voor de brugklas, t.a.v. technisch lezen, spelling, begrijpend lezen en rekenen.
- Begeleidt leerlingen met een remedial teaching vraag.
- Maakt deel uit van het zorgteam.
- Verzorgt communicatie binnen en buiten school.
- Is dyslexie- en dyscalculiecoach en voert jaarlijks gesprekken met de leerlingen over hoe het gaat.

Faciliteiten

De leerling met een leervraag krijgt extra faciliteiten aangeboden die in de deskundigenverklaring zijn vastgelegd. We maken gebruik van een faciliteitenpas en de bijbehorende faciliteitenstickers, zodat elke docent op de hoogte is van de extra faciliteiten. De leerling dient deze spullen altijd bij zich te hebben. Bij toetsen plakt de leerling een naamsticker op het antwoordblad, zodat de docent op de hoogte is en hiermee rekening kan

houden bij het corrigeren. Tijdens het proefwerk legt de leerling de pas duidelijk zichtbaar op een hoek van de tafel. Als de stickers op zijn, kan de leerling nieuwe ophalen bij de receptie. Als een faciliteitenpas kwijtraakt, kan de leerling tegen betaling van vijf euro een nieuwe aanvragen bij de IntoWords coördinator.

Ondersteunende ICT

Bij een aantal leerlingen is computerondersteuning van toepassing. Vanaf klas 9 mogen toetsen tijdens de kennisweken in IntoWords gemaakt worden. De leerling draagt zelf zorg voor een aangepaste toets. Dit kan door uiterlijk twee weken voorafgaand de kennisweek via het digitaal loket een aangepaste toets aan te vragen. Voor deze aanvraag gebruikt de leerling het toetsaanmeldformulier. De IntoWords coördinator communiceert het tijdstip van de toets.

Dyslexie en dyscalculie coaching

Onze coach volgt alle leerlingen met een gediagnosticeerde leervraag. Deze legt alle coachgesprekken vast in een logboekverslag en communiceert dit met de mentor. Eventuele aanpassingen t.a.v. faciliteiten worden doorgevoerd.

Activiteiten omtrent dyslexie/dyscalculie

Activiteit	Wanneer	Wie
Coachgesprekken	Eerste schoolweken	Leerling en remedial teacher
Lessen IntoWords	Voorafgaand eerste kennisweek	Leerlingen klas 9, remedial teacher en IntoWords coördinator
Workshops	Hele schooljaar	Leerling, remedial teacher
IntoWords toetsen aanvragen	Zie infobulletin	Leerlingen vanaf klas 9, IntoWords coördinator
Ouderavond leerproblemen	Voor de herfstvakantie	Ouders, remedial teacher+

Personeel

Ondersteuningscoördinatoren (middenbouw, vmbo-t, bovenbouw)

Remedial teacher

IntoWords coördinator en medewerkers

Tips voor leerlingen

Voor leerlingen met dyslexie

- Idioom leren kan met behulp van WRTS of teach2000. Teach 2000 is gratis te downloaden en is vooral bedoeld als overhoorprogramma.
- Voor leerlingen die moeite hebben met lezen, is het raadzaam om dagelijks 10 minuten te lezen. Lezen voor de literatuurlijst kan eventueel met behulp van het gesproken boek. Informatie is te vinden op dedicon.nl. Ook is het mogelijk om een abonnement te nemen op superboek.nl. Deze voorzieningen moeten de ouders zelf bekostigen, maar leveren voor de leerlingen wel een groot leerrendement op.
- Sommige leerlingen krijgen vanuit school modules van Muiswerk aangeboden. Het is raadzaam om dagelijks even te oefenen.
- Op de site beterspellen.nl kan dagelijks een kleine test gemaakt worden, waarbij de antwoorden kort staan uitgelegd.

Voor leerlingen met dyscalculie

- Voor de oefening van basisvaardigheden werkt het om dagelijks kort te oefenen. Dit kan door gebruik te maken van rekenspelletjes.nl.
- Op de site beterrekenen.nl kunnen dagelijks meer ingewikkelde vraagstukken geoefend worden. Hiervan bestaat een app voor op de telefoon.

Voor alle leerlingen

Er zijn een aantal goede websites die de leerlingen kunnen raadplegen:

www.verbuga.eu (vreemde talen)

www.wiskunjeleren.nl

www.nubeterengels.nl

www.nufransleren.nl

www.beterspellen.nl

www.cambiumned.nl (grammatica)

www.dedigitaledocent.net (uitleg met filmpjes voor alle vakken)

Bijlage 1: Leervragen vanuit de vrije school pedagogiek

Vanuit de antroposofie beschrijven we de ontwikkeling van een mens in fasen van zeven jaar. In de eerste levensfase ligt de focus op de fysiek-lichamelijke ontwikkeling. Rond het zevende levensjaar begint de fase van de ontwikkeling van de levenskrachten, ook wel etherlichaam genoemd. Vanaf deze fase kan het voorstellingsvermogen gedachten aan elkaar voegen tot begrippen van hogere orde, die door het geheugen kunnen worden vastgehouden.

“De levensfase waarin leervragen over het algemeen voor het eerst zichtbaar worden, ligt meestal na het zesde levensjaar, als het eerste deel van de ontwikkeling tot een zekere afronding is gekomen. Op lichamen gebied is dit zichtbaar aan de tandenwisseling en aan het strekken van de ledematen. Op motorisch gebied is het kind vaardig geworden, in het gevoelsleven is er een zekere zelfstandigheid bereikt en in de denkontwikkeling zijn de leervoorwaarden vervuld.” *

Als voorbeeld gaan we even terug naar het begin van ons leesonderwijs. De weg naar het lezen van de gedrukte letters bewandelen we via verhalen, het spreken met de spraakoefeningen, het genieten van de klanken, de letterbeelden, het kunstzinnige, schilderen/tekenen. Uit het beeld worden de letters ontwikkeld en ontstaat het lezen van wat is geschreven. Als je deze weg met de kinderen gaat, ontstaat er bij het jonge kind een onbewuste herkenning van ‘de wetten der letters’. Op dat moment noemen we een kind schoolrijp.

Dyslexie

Dyslexie stelt een leervraag die betrekking heeft op de vaardigheid van lezen en spellen. Bij kinderen met een leervraag binnen de dyslexie zien we vaak dat hun voorstellingsvermogen de gedachten vasthoudt en ze in mindere mate aan elkaar voegt tot begrippen. Daar waar andere kinderen hun vormkrachten omzetten in hun lichaam (het lezen en schrijven), blijven deze kinderen veel meer in het beeldend denken. Kinderen die in beelden denken hebben moeite met het koppelen van symbolen (letters) aan klanken en met de betekenis die gegeven wordt aan een aantal letters achter elkaar. Voor een beelddenker is het geschreven woord ‘wereld’ en de inhoud van het begrip ‘wereld’ een wereld van verschil. Ze hebben moeite dit met elkaar te verbinden.

De leervragen bevinden zich vaak binnen het gebied van de (spraak)taalontwikkeling, de motorische ontwikkeling en het korte-termijn-geheugen. Als hulp en ondersteuning hebben wij aandacht voor het leren lezen en schrijven met hoofd, hart en handen (bewegend en ritmisch leren). Denk hierbij aan spraakoefeningen in het spreken en verstaan en het werken aan de lichaamsbeleving (bijvoorbeeld in de euritmielessen). Het doorleven van de betekenis van de gedrukte letters bevordert het begrip ervan. Bij kunstzinnige vakken kijken we hoe de leerlingen omgaan met de lesstof. We kijken onder andere naar bewegingsvormen en afwerking. Al deze oefeningen stimuleren de ontwikkeling van de persoonlijkheid. Vanuit een bredere visie worden bovenstaande aspecten meegenomen bij de hulp aan leerlingen.

* Uit ‘ontwikkelingsstoornissen bij kinderen’ – M.H. Niemeijer & M. Gastkemper 2009

Dyscalculie

“Problemen met rekenen kunnen ontstaan als er lacunes in de algemene leervoorwaarden zijn en/of lacunes in de rekenvoorwaarden. Emotionele problemen en concentratieproblemen hebben een grote impact op het rekenen. Kennelijk beïnvloeden deze de helderheid, distantie en het abstractievermogen dat vereist is. Omgekeerd kunnen rekenproblemen een emotionele blokkade opwerpen.” *

Leren rekenen is een activiteit, die vormend werkt, met name op het fysieke lichaam en het etherlichaam (drager van het geheugen). Het rekenen ontwikkelt zich vanaf het zevende jaar als bewustmakingsproces, in gang gezet door de bewegingszin (neemt de eigen bewegingen waar) en mogelijk gemaakt door het rekenvermogen. Het is de afstemming tussen de concrete reken-buitenwereld en de bewustwording van de eigen innerlijke rekenprocessen. Geleidelijk ontwikkelen zich beweeglijke denkbeelden en voorstellingen, die na het negende jaar uitgroeien tot modellen voor rekenactiviteiten. Het is belangrijk dat leerlingen met plezier rekenen om zo het vermogen aan te spreken, waarmee zij dit ‘innerlijke rekenen’ kunnen herkennen.

Om rekenproblemen te diagnosticeren bij oudere kinderen is er meer nodig dan alleen de fouten in het werk te analyseren. Het zogenaamde rekengesprek is een belangrijk middel. De remedial teacher onderzoekt welke strategieën de leerling toepast en waar het mis gaat. Altijd moet worden nagegaan of het probleem ligt in het waarnemen, in het voorstellen of in de begripsvorming.

Dyscalculie wordt gezien als een specifieke leervraag, waarbij het rekenen, ondanks voldoende onderwijs, achterblijft bij de algemene intelligentie. Als er hulp verleend wordt, maakt de leerling geringe vorderingen. Het automatiseren van de rekenbewerkingen (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen) komt niet of slechts gedeeltelijk tot stand. Storende invloeden van buiten (belemmeringen) of van binnenuit (onvermogen) hebben invloed op het leren rekenen. Om te leren rekenen zijn een aantal specifieke voorwaarden van belang, namelijk begrippen als ruimte, tijd, hoeveelheid en ordening. Daarbij horen ook lichaamsbesef, lichamelijke oriëntatie en bewustzijn van links en rechts, naast ruimtelijke begrippen als: boven, onder, links, rechts, voor en achter.

Algemeen

De bouwstenen voor het leren in het algemeen, en voor het rekenen in het bijzonder, zijn: Een goede ontwikkeling van de zintuigen, beweging en het taal-denken naast de sociale ontwikkeling. Na het onderzoeken van een passende leervraag, kan worden geoefend aan versteking van de zintuigen, de waarneming, het verwoorden van activiteiten, het geheugen, het voorstellingsvermogen en oefeningen met tijd. Basisvoorwaarden zijn: een goed dag- en nachtritme, gezonde voeding en voldoende beweging en ontspanning.

Op dit moment loopt een groter onderzoek en werken we aan het zichtbaar maken van in hoeverre de vakken van het vrijeschoolonderwijs invloed hebben op dyslexie en dyscalculie.

* Uit ‘ontwikkelingsstoornissen bij kinderen’ – M.H. Niemeijer & M. Gastkemper 2009

Bijlage 2 Stappenplan voorlees app in de klas

Voor leerlingen met ernstige dyslexie is er de mogelijkheid om tijdens de lessen auditief ondersteund te worden. Dit kan met een voorleesapp LEX.

De mentor meldt de leerling aan bij de ondersteuningscoördinator. De remedial teacher heeft een gesprek met de leerling om het probleem in kaart te brengen.

De remedial teacher neemt contact op met de ouders om te bespreken voor welk vak de leerling de app wil gaan gebruiken. In eerste instantie wordt er gekozen voor één vak om uit te proberen of het bij de leerling past. Dit betekent het volgende:

- de ouder bestelt een boek via Dedicon www.dedicon.nl. Daarna installeert de ouder de app en zet het boek op de telefoon. De leerling kan via wifi van school altijd het boek ter plekke downloaden. Het is de bedoeling dat de ouders dit thuis zelf in orde maken.
- De remedial teacher neemt contact op met de betreffende docent en mentor.
- De leerling gebruikt alleen de telefoon met toestemming van de leraar. Bovendien heeft hij ook altijd het gewone boek bij zich.

Na een aantal weken bespreekt de remedial teacher het verloop en kan het aantal boeken worden uitgebreid. Daarna wordt ook de faciliteitenpas aangepast. De kosten voor deze leerboeken betalen de ouders in eerste instantie zelf. Naderhand dienen ze een declaratie in bij de school, (€4,50 per boek), t.a.v. mevrouw van Mackelenbergh.
i.vanmackelenbergh@novalis.nl.

Bij deze aanvraag dient u uw rekeningnummer te vermelden.

Bijlage 3: stappenplan voor taalcompensatie en aangepast huiswerkprogramma

Wij vinden het belangrijk om de leerlingen een uitgebreid taalprogramma aan te bieden ten behoeve van de ontwikkelingsstof. Daarnaast realiseren we ons dat voor leerlingen met dyslexie de moderne vreemde talen zwaar kunnen zijn. Vandaar dat wij in uitzonderlijke gevallen een taaldispensatie verlenen.

Stappenplan taaldispensatie vmbo-t

Wij hanteren het volgende stappenplan:

- Bij signalen van leraren, thuis of slechte cijfers voor de talen gaar de remedial teacher in gesprek met de betreffende leerling om te achterhalen waar het probleem ligt en worden tips voor leren meegegeven.
- Indien er geen verbetering zichtbaar is, wordt er voor Frans of Duits een aangepast programma aangeboden: de leerling leert (de helft van) de woordjes van vreemde taal naar Nederlands. Ouders zijn er van doordrongen dat de leerling hierdoor mogelijk niet meer in aanmerking komt voor het 5 jarig havo traject.
- Dyslexiecoach heeft gesprek met ouders en leerling over het aangepast programma en kan besluiten om in klas 8 Frans of Duits te laten vallen. Het vak telt niet mee in de overgang naar klas 9. De leerling werkt tijdens deze lesuren in de mediatheek aan zijn huiswerk. De aanwezigheid wordt op dezelfde wijze als in de klas bijgehouden.

Aangepast huiswerkprogramma vreemde talen havo/vwo

Wij mogen geen taaldispensatie verlenen aan leerlingen uit twee en drie havo/vwo. Er bestaat echter wel een mogelijkheid om deze leerlingen enigszins te ontlasten door middel van het volgen van een aangepast programma. Dit aangepaste programma houdt in dat de leerling:

- geen woordjes van het Nederlands naar de vreemde taal hoeft te leren,
- slechts de helft van het aantal woordjes en zinnen leert van de vreemde taal naar het Nederlands,
- hiervoor een aangepaste toets krijgt,
- in overleg met de docent regelkaarten voor grammatica mag gebruiken,
- wel gewoon meedoet met luister-, lees- en schrijfvaardigheden,
- een apart cijfer krijgt voor dit aangepaste programma dat meeweegt in de overgangsnormen.

Om gebruik te kunnen maken van genoemd programma hanteren wij onderstaand stappenplan:

- In de 7e klas volgt de leerling alle talen zoals ook in het leerplan /de leerlijnen omschreven is.
- In de 8e (of 9e) klas wordt de leerling door de mentor aangemeld bij het ondersteuningsteam wanneer daar volgens de mentor, vakdocenten, rapportvergadering, teamleider, ouders en leerling aanleiding toe is. De leerling heeft een gesprek met de remedial teacher omtrent leertips.

- Mocht er een aangepast programma noodzakelijk zijn, dan ondertekenen de ouders van de leerling een brief waarin zij toestemming geven voor het volgen van dit programma. Het volgen van een aangepast programma betekent dat de leerling geen eindexamen meer kan doen in deze taal. Voor de leerling moet duidelijk zijn dat het aangepaste programma een faciliteit is waar hij of zij op een goede wijze mee om dient te gaan: aan de lessen wordt goed en gemotiveerd meegedaan en ook het huiswerk wordt naar behoren gemaakt. Op het rapport komt een aantekening dat er een aangepast programma gevolgd is.
- Bij de overgangsnormen, zoals vastgelegd in het overgangsprotocol, wordt het cijfer voor deze taal gewoon meegeteld. De betreffende leraar wordt op de hoogte gesteld en de faciliteitenpas van de leerling wordt aangepast.

Bijlage 4: stappenplan voor computergebruik

Voor het hoofdonderwijs geldt:

- Als het nodig is, laat de leerling de teksten/huiswerk op de computer zien.
- Leerling overlegt met de leraar hoe het werk aan het einde van de periode wordt ingeleverd: dit kan zowel geprint als gemaïld worden. Het printen is de verantwoordelijkheid van de leerling.
- Leerling schrijft een klein stukje met de hand, namelijk het nawoord.
- Tekeningen en voorpagina worden tegelijkertijd met het periodeschrift ingeleverd.

Huiswerkopdrachten:

Het is belangrijk dat de opdrachten overzichtelijk gemaakt worden, zodat de leraar kan zien dat het huiswerk ook daadwerkelijk gemaakt is. Dit geldt ook voor grotere opdrachten. Bij groepswork overlegt de leerling met de docent hoe het laptopgebruik kan worden ingepast.

Toetsen:

Bij veel schrijfwerk kan vanaf klas 9 kan tijdens de kennisweek gebruik gemaakt worden van de mediatheek. De leerling vraagt de toetsen op tijd aan middels een formulier.

Belangrijk is dat de leerling:

- zorgt dat de laptop functioneert (oplader bij zich),
- de laptop pas gebruikt wanneer andere leerlingen ook gaan schrijven,
- tijdens de les geen andere activiteiten op de laptop onderneemt,
- de faciliteitenpas bij zich heeft.